

4. Котлер Ф. и др. Основы маркетинга. – М.: Спб., 1999. – 1056 с.
5. Мак-Дональд М. Стратегическое планирование маркетинга. – Спб.: издат. «Питер», 2000. – 320 с.
6. Поздняков А.В. Устойчивое развитие, сингулярные тенденции и роль науки в развитие цивилизации. /Институт оптического мониторинга СО РАН.- Томск, 2002.
7. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
8. Стратегическое планирование. – М.:Издат. «ЭКМОС», - 1998. – 440с.

9. Соколенко С.И. Глобальные рынки XXI столетия: Перспективы Украины. – К.:Логос,1998, - 568 с.
10. Шеховцева Л.С. Конкурентоспособность региона: факторы и метод создания// Маркетинг в России и за рубежом. – 2001. - №4
11. Дж. О'Шонесси. Конкурентный маркетинг: стратегический подход/пер. с англ. Под ред. Ямпольской Д.О. – Спб.: Питер,2001. – 804 с.

Статья поступила в редакцию 05.05.2004

С.Ф. БИКОНЯ, к.е.н.,

Институт економічного прогнозування НАН України

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Інноваційний зміст і характер динаміки світових тенденцій і суспільних процесів сьогодні вимагає від України вибору випереджальної моделі подальшого розвитку та мобілізації суспільних ресурсів на пріоритетних напрямках з урахуванням національних та перспективних глобальних і технопромислових тенденцій. Забезпечення переходу економіки України на інноваційну модель розвитку визначено програмою діяльності Уряду “Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного і соціального розвитку в Україні на 2002–2011 роки” [1]. Виконання поставлених програмою проблем можливе за умов розробки сучасних теорії та практичного втілення механізмів управління державою стратегії інноваційних перетворень. Найбільшою проблемою в справі переходу на якісно новий етап розвитку українського суспільства є створення державою сприятливих умов до інноваційно-структурного типу економічного зростання.

Інновації утворюють нову технологічно-соціальну-економічну підсистему суспільства, яка складається з: галузей, які здійснюють інновації, галузей, які поширюють нову технологію та поглиблюють її еконо-

мічні переваги: галузей, що виникають у “шлейфі” розвитку нового технологічного стилю. Таким чином, основними завданнями стратегічного управління інноваціями є досягнення суспільного ефекту від інноваційної діяльності, який полягає в тому, що вона:

- здійснює прискорення зростання продуктивності факторів виробництва;
- забезпечує прискорення зростання обсягів виробництва;
- прискорює структурні зрушення, сприяє перерозподілу ресурсів на перспективні напрями розвитку економіки і суспільства;
- змінює статус країни у глобальному середовищі та зміцнює національну конкурентоспроможність.

Проблемам державного управління інноваційним розвитком присвячені дослідження іноземних та українських вчених. Так, Александрова В.П., Бажал Ю.М., Гець В.М. і Шкворець Ю.Ф. у своїх наукових розробках піднімають питання генезису розвитку економічної теорії технологічних змін пріоритетів технологічного роз-

витку в економіці, застосування програмно-цільових методів науково-технічними розробками, прогнозування структурних технологічних змін [див. 5, 7, 8, 11]. Данько М.С., Крупка М.І. і Онишко С.В. займалися розкриттям проблем інституційного забезпечення інноваційного розвитку, кредитним механізмом інноваційної діяльності, економічними методами стимулювання інновацій в основному на стадії їх розробки [див. 5, 9, 10].

Серед російських вчених заслуговують уваги роботи Глаз'єва С., в яких він виклав власне бачення теорії довгострокового техніко-економічного розвитку, розробив концепцію "технологічних укладів" та запропонував способи і методи державного регулювання відносно перспектив російської економіки [2].

Курнишева Й. в своїх дослідженнях акцентує увагу на умовах інноваційного розвитку, де вирішальну роль у їх створенні відводиться державному управлінню [3].

Нагдалян Е. розглядає основу економічного прориву російської економіки в нову якість і на світові ринки через створення потужного інноваційного сектору за умов провідної участі держави [4].

Дослідженням проблем, щодо регулювання змінами у новій системі господарського механізму, які б забезпечували розвиток мережі динамічних і гнучких інноваційних підприємств, стимулювання впровадженню інновацій та фінансової підтримки інноваційного розвитку, українські вчені займалися значно менше. Потребують подальшої розробки інструменти реалізації інноваційних проектів, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, управління розвитком організаційно-економічних форм венчурного капіталу тощо.

Метою даної статті є доведення необхідності посилення активізації ролі держави в регулюванні інноваційним розвитком, розробка рекомендацій щодо формування умов для впровадження інновацій, зміни інноваційної діяльності підприємств. Для реалізації цієї мети необхідно зробити аналіз сучасного стану інноваційної діяльності, методів її державного регулювання в

Україні, а також з'ясувати умови і чинники, що впливають на прискорення інноваційних процесів; визначити дієві механізми посилення державного регулювання інноваційної активності підприємств.

Сучасний стан технологічного розвитку виробництва в Україні не відповідає вимогам створення та функціонування в ній інноваційної моделі економіки. Переважна кількість виробничих галузей має низький технологічний уклад, морально та фізично зношене обладнання, застарілі технології, що не забезпечує конкурентоспроможність продукції та послуг. Майже 90% продукції, яка виробляється промисловістю України, не має сучасного науково-технічного забезпечення. Скорочується питома вага інноваційно-активних підприємств. Так, якщо у 2000 р. 18% підприємств від загальної кількості обстежених впроваджували нові технологічні процеси, механізацію, автоматизацію і освоєння нової продукції, то в 2002 р. лише 14,6%, у 2003р. – 12,7%. Для більшості підприємств, що займалися нововведеннями у 2003 р., основним напрямком інноваційної діяльності були продуктові інновації: 992 підприємства, або 80,1% від тих, що здійснювали нововведення, створювали та впроваджували технологічно нову чи значно удосконалену продукцію. Кількість освоєних та поставлених на ринок у 2003 р. інноваційних видів матеріалів, виробів, продуктів та нової техніки становила 7,4 тис. найменувань.

Обсяг інноваційної продукції, виробленої у 2003 р., склав 11,2 млрд. грн., або 5,1% загального обсягу промислової продукції. На кожному дев'ятому підприємстві, що виробляло інноваційну продукцію, її частка в обсязі промислової складала 25–50%, майже на кожному п'ятому – 10–25%, майже на кожному третьому – до 10%. Найбільший обсяг інноваційної продукції вироблено підприємствами машинобудування – 4,1 млрд. грн. (36,6% від загального обсягу інноваційної продукції), металургії та оброблення металу – 2,2 млрд. грн. (19,6%), хімічної і нафтохімічної промисловості – 2,1 млрд. грн. (18,8%). Понад 40% інноваційно активних підприємств

(531 підприємство) створювали та впроваджували нові чи значно удосконалені виробничі процеси [12, с. 7].

За останні 8 років (1995–2002) частка підприємств, що впроваджували нові технологічні процеси, знизилась майже в 2,5 рази, а кількість промислових підприємств, що впроваджували маловідходні, ресурсозберігаючі і безвідходні технології, зменшилась більш як у 4 рази. В країні відсутні ряд високотехнологічних галузей: виробництво складної медичної техніки, багатьох приладів для НДДКР. Вироби радіоелектроніки, побутові прилади, сільськогосподарські та шляхобудівні машини, а також цілий ряд інших товарів за своєю якістю не порівняні із зарубіжними аналогами. Економічне зростання у машинобудуванні, що розпочалося у 2000 р., відбувається не на основі інноваційних технологій, а шляхом використання виробничих потужностей, які раніше простоювали. Прискореними темпами зменшується обсяг експорту наукомісткої продукції – на 5–7% щороку. Водночас загальні обсяги імпорту цієї продукції постійно зростають, що свідчить про наявність попиту на високі технології в Україні. Коефіцієнт покриття імпорту експортом за період 1996–2002 рр. становив 0,55.

Отже, проведений аналіз сучасного стану інноваційної діяльності в Україні свідчить про несприятливі стартові умови для переходу на інноваційний шлях розвитку. Тому потрібні надзусилля для того, щоб ідея випереджаючого розвитку на інноваційній основі могла реалізуватись, а не лишилась декларацією, як це не раз траплялось в останні десятиліття новітньої історії України. Приватизаційні процеси, що набули широкого розмаху, не привели як очікувалось, до створення ефективного власника. Інноваційна сфера не стала привабливою для вітчизняних та іноземних інвесторів. Щорічно ними вкладається не більше 13–15% загальної суми інноваційного фінансування, а основним джерелом фінансування інновацій залишаються власні кошти підприємств. Створенню дієвих механізмів фінансового забезпечення інноваційних моделей економічного розвитку

перешкоджає збереження можливостей отримання високих доходів від традиційних видів економічної діяльності. Так, в 2001 р. рентабельність операційної діяльності в промисловості була нижчою ніж у фінансовій сфері та оптовій і роздрібній торгівлі відповідно в 4,4 і 2,8 рази (3,7; 16,3 і 10,3%). При цьому частка збиткових підприємств у промисловості становила 41% від їх загальної кількості. Приватизовані підприємства, щоб справитись із фінансовими труднощами, скоротили витрати на капітальні інвестиції. Нерозподілений прибуток, а не рідко й амортизацію, використовують для поточного споживання.

Десятирічний вітчизняний досвід господарювання в умовах ринкової трансформації дає підстави стверджувати, що перейти до інноваційного розвитку шляхом самофінансування підприємств практично неможливо. Через нерозвинутість фінансових ринків і слабкість ринкових механізмів акумуляції фінансових ресурсів ключову роль в інноваційному процесі має відігравати держава, яка повинна направити основні зусилля на створення сприятливого середовища для активної конкуренції як між вітчизняними інвесторами, так і між ними і зарубіжними інвесторами, на стимулювання їх ділової активності.

Головним завданням держави має бути проведення активної інвестиційної політики в напрямках розробки новітніх технологій та фінансування перспективних видів економічної діяльності. Державне регулювання інноваційної діяльності може здійснюватися методами, які відомі зі світової практики і які можна об'єднати у дві великі групи – прямі та непрямі. Застосування прямих методів втручання держави передбачає пряме фінансування інноваційної діяльності та її правове забезпечення. Непрямі – спрямовані на створення сприятливого клімату для новаторської діяльності та стимулювання самих інноваційних процесів.

На період трансформації економіки України державні інвестиції можуть послужити імпульсом для приведення в дію інвестиційного механізму. За деякими експертними оцінками, для підтримки інвес-

тичій в поточну модернізацію і реконструкцію виробництва потрібно державної участі приблизно 20%, а для довгострокових капіталовкладень – 40–50% від вартості відповідних проектів. Поки що в Україні не має чітко структурованої бюджетної політики, яка б органічно поєднувалась з інноваційною політикою держави. Щороку вирішуються ситуаційні завдання, нескординовані в довгостроковій стратегічній перспективі. В останні роки намітилась тенденція до скорочення державних капітальних вкладень відносно ВВП. Так, в 2001 р. вони становили 0,5% порівняно з 6,5% в 1995 р., тобто скоротилися в 13 разів [13, с. 37, 213].

Невідпрацьованість механізму надання позик з Державного інноваційного фонду стала підставою для його ліквідації, що, на наш погляд, було передчасним. З прийняттям законів України “Про інноваційну діяльність” (2002) та “Про пріоритетний напрям інноваційної діяльності в Україні” (2003), постанови Кабміну “Про затвердження Порядку формування, експертизи та обговорення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності”, “Методичних рекомендацій” щодо розроблення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого регіонального рівнів, а також затвердження новоствореним Українським державним центром науково-технічної та інноваційної експертизи критеріїв відбору при ухваленні інноваційних та інвестиційних проектів технологічних парків та інноваційних структур інших типів була підведена нормативна база під дію галузевих міністерств, відомств та регіональних органів державної влади в інноваційній сфері. Але через відсутність цілеспрямованих джерел фінансування реалізація перспективних інноваційних проектів є проблематичною.

В концептуальних засадах стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 рр. зазначається, що щорічно з бюджету повинно виділятися централізованих капітальних вкладень у розмірі не менше 1,5–2 % від ВВП на фінансування державних цільових програм [1]. Фінансувати державні цільові програ-

ми інноваційного спрямування необхідно через бюджет розвитку, який слід вивести із зведеного бюджету, як це передбачено Законом України “Про бюджетну систему” (1995 р.). Для перетворення бюджету розвитку в реальний інструмент реалізації інноваційних проектів потрібна принципова зміна механізму його підготовки і здійснення. Потрібно розробляти середньострокові бюджети розвитку, що дозволить забезпечити наступність у процесі річного перехідного фінансування інвестицій. Формування бюджету розвитку і його спрямування на реалізацію інноваційних проектів і програм може стати реальністю лише після створення Українського банку реконструкції та розвитку, рішення щодо створення якого було прийняте ще в 1998 р.

Для активізації інноваційних процесів необхідно розвивати механізми державного інвестування, запроваджуючи такі нові методи фінансування, як участь у спільному з приватним капіталом фінансуванні проектів; кредитування за пільговими ставками; випуск державних цільових облігацій; створення державних венчурних інвестиційних фондів тощо.

Еволюція ринкової економіки доводить, що взаємовідносини малих, середніх і великих підприємств у сфері інновацій мають взаємодоповнюючий і взаємозабезпечуючий характер. Йдеться про те, що успішно займатися інноваційною діяльністю можуть як великі, так і малі підприємства. Тож стає очевидним, що стримуючим чинником на шляху реалізації інноваційних процесів за цієї умови буде не розмір підприємства, а система господарського механізму. У зв'язку з цим доцільно зауважити, що, на наш погляд, основним критерієм розвитку економіки буде відпрацьована ефективна система взаємодії підприємств різного розміру в сфері інноваційної діяльності, при цьому виникає необхідність оптимального поєднання цих організаційних структур економіки. Ось чому перед економічною наукою України доволі гостро постає проблема забезпечення раціональних комунікаційних відносин між різними за розмірами підприємствами для активізації і підвищення ефективності

їх інноваційної діяльності.

На нашу думку, одним із перших кроків в цьому напрямку для України має стати розвиток мережі динамічних і гнучких малих інноваційних підприємств, які характеризуються високою ефективністю на певних етапах впровадження інновацій. Правильність даного висновку підтверджує практика господарювання в розвинутих країнах. Так, частка малих підприємств у технологічних нововведеннях становить близько 31%, середніх – 14%, а великих підприємств – 55%, тобто питома вага малих і середніх підприємств у нововведеннях майже дорівнює питомій вазі великих.

Про ефективність малих інноваційних підприємств свідчить і той факт, що вони витрачають близько 2,22 року, щоб вийти з нововведеннями на ринок, тоді як на великих підприємствах цей період складає близько 3,5 року. Крім цього, темпи нововведень на малих підприємствах на третину вище, ніж у великих, а в розрахунку на 1 дол. США вкладень у науково-дослідні роботи малі підприємства реалізували в 24 рази більше нововведень, ніж великі. Думку про високу ефективність науково-дослідних робіт венчурних підприємств підтверджує ще й той факт, що саме дані фірми дали путівку в життя більш ніж 60% великих нововведень ХХ ст., серед яких електрографія, вакуумні лампи, кольоровий фотопапір, мікропроцесор, персональний комп'ютер тощо [14, с. 40].

Незаперечним фактом є значний вплив венчурного підприємництва на активізацію інноваційної діяльності промислово розвинутих країн світу, про що свідчить більш ніж 50-річний період його розвитку. Вивчення досвіду зарубіжних країн має важливе значення саме в умовах кризового стану економіки України, де такий вид діяльності тільки набуває практичного втілення. Власне кризова ситуація, що виникла в країнах Західної Європи та США в 1980–1982 рр., сприяла зближенню інтересів великих і малих підприємств у питаннях спільного вирішення проблеми підвищення ефективності виробництва на базі обміну науково-технічною інформацією,

тому що малим підприємствам не під силу забезпечувати підтримання потужної інформаційної бази.

На нашу думку, розвиток венчурного бізнесу починати доцільно з розвитку власне внутрішніх венчурів, які є найбільш виваженим, найобережнішим методом впровадження інновацій. Вони забезпечать розробку та реалізацію нововведень, тому що базуються на високій концентрації інтелекту і використанні науково-дослідницького та іншого обладнання й інформаційної бази великих підприємств. Оскільки діяльність “внутрішніх” венчурних підприємств, які займаються науково-дослідною роботою, зазнає найбільшого комерційного ризику, то великим підприємствам доцільно зробити їх відносно самостійними, адже автономність цих венчурів знижує ризик, що виникає в результаті диверсифікації виробництва.

Підсумовуючи сказане, можна зробити висновок, що головним каталізатором активізації інноваційної діяльності в промисловості сьогодні може стати відпрацьована система раціональної взаємодії малих, середніх і великих підприємств, щодо фінансування та інформаційного забезпечення.

Процес венчурного фінансування визначається певною стадійністю і складається з трьох фаз, що обумовлює різні методи венчурного фінансування: фінансування за стадіями; фінансування окремих етапів життєвого циклу інновації спеціальними інвесторами, мінімізацію ризиків. Розвиток венчурного фінансування як форми венчурного капіталу прямує шляхом розробки організаційних форм і методів зменшення ризиків окремих інвесторів. Головною причиною, що призводить до обмеження розвитку венчурного бізнесу в Україні, є відсутність виваженої державної інноваційної політики, зокрема щодо сприяння розвитку венчурних підприємств. Хоча в програмі “Україна–2010” передбачено створити базу для розвитку венчурного бізнесу, але реалії невтішні. Венчурне підприємництво є ризиковим в основі своєї діяльності, а тому в умовах обмеженості фінансових ресурсів і політичної не-

стабільності потребує державної підтримки.

Ще однією умовою інноваційного успіху є діяльність держави, основана на відрегульованій системі оподаткування. Податкове стимулювання інновацій є набагато складнішим завданням порівняно з прямою участю держави в інноваційно-інвестиційному процесі. Світова практика показує, що маневруючи податковими ставками, пільгами і штрафами, змінюючи умови оподаткування, вводячи спеціальні податки, держава створює умови для прискореного розвитку пріоритетних напрямів науки і техніки. Сьогодні в Україні відсутня виражена державна політика щодо пільгового оподаткування, що й стало причиною його низької ефективності. Пільги носять в основному галузевий характер без визначення механізму спрямування пільг. Більшу частку пільг отримують сфери діяльності далекі від діяльності інноваційного характеру, що свідчить про їх заполітизованість. Так за даними ДПА України в 2001 р. найбільша частка пільг припадала на такі сфери, як торгівля і громадське харчування; чорна металургія; фінанси, кредит, страхування, пенсійне забезпечення (відповідно 23,8; 14,6 і 12,6% від загальної суми пільг), тоді як на машинобудування і металообробку, які мають бути провідними в інноваційній сфері, лише 5,8%.

При наданні пільг не враховується ступінь новизни і пріоритетності інвестиційних проектів. Так, у СЕЗ (ВЕЗ) і ТПР звільняється від оподаткування прибуток підприємств, отриманий від реалізації інвестиційних проектів, лише залежно від розміру інвестиції. В структурі пільг переважають пільги з непрямих податків (головним чином ПДВ). При чому їх частка в загальній кількості пільг зростає випереджаючими темпами порівняно з часткою пільг щодо податку на прибуток. Пільги щодо ПДВ часто є способом отримання виграшу в ціновій конкуренції, тоді як пільги щодо податку на прибуток можуть відігравати роль стимуляторів економічного розвитку на інноваційній основі. Відсутній належний контроль за адмініструванням пільг, що призводить до зловживання

ними з метою ухилення від сплати податків та позбавляє такі податкові витрати цільового спрямування.

Таким чином, на наш погляд, основними теоретичними принципами, які здатні суттєво підвищити результативність фінансового забезпечення інноваційного розвитку, є:

- принцип цільового використання фінансових ресурсів в умовах жорстких бюджетних обмежень;
- принцип концентрації інноваційного та фінансового потенціалу;
- принцип оптимізації структури джерел фінансового забезпечення інноваційної системи;
- принцип узгодженості фінансового потенціалу та механізму його використання;
- принцип продуктивності фінансового забезпечення інноваційного розвитку;
- принцип системного підходу, який забезпечує перехід від структурного (поетапного) підходу фінансування інноваційного розвитку до системного;
- принцип розмежування джерел і механізмів фінансового забезпечення суб'єктів інноваційних відносин та структурних елементів інноваційної системи (освіта–наука–техніка–виробництво–зростання);
- принцип синтезу, цілеспрямованого взаємозв'язку самоорганізуючих механізмів з механізмами державного регулювання;
- принцип пріоритетності, що дозволяє вирішити проблему розв'язання соціально-економічного завдання та одночасної узгодженості з обмеженістю коштів для реалізації.

Природно, що нова модель механізму фінансового забезпечення інноваційного розвитку потребує переосмислення існуючих і розвитку нових фінансових важелів її втілення.

Для того, щоб задіяти фінансовий механізм підтримки інноваційних процесів з боку держави, необхідно: змінити умови, за яких упевнено функціонують в режимі збитковості майже половина підприємств,

отримуючи необхідні пільги; розв'язати проблеми накопиченої заборгованості в країні; реформувати бюджетну систему у напрямі забезпечення, перш за все, виконання зобов'язань держави; формувати прозоре конкурентне середовище вирішення проблеми боргових зобов'язань, що є системою гарантією зменшення ризиків, які є запорукою зниження процентних ставок та відтворення довіри до банківських заощаджень; зробити переорієнтування держави від стратегії пошуку зовнішніх позик до мобілізації зовнішніх ресурсів; провести амністію тіньових капіталів, повернути їх з - за кордону; розширити за допомогою системи гарантії та страхування залучення до банківської системи доходів громадян України, які працюють за кордоном; здійснити перехід держави від домінуючого формування грошових пропозицій через купівлю валюти до використання паралельно бюджетних інструментів на лаштування грошової пропозиції; розширити залучення заощаджень населення, підвищуючи його довіру до банку.

Всі запропоновані вище заклади, задіяні механізми фінансової підтримки інноваційного розвитку можна розділити на дві категорії: удосконалення механізму функціонування системи державних фінансів і фінансових ринків. Наведені достатньо вагомі резерви фінансового потенціалу підтримки інноваційної системи економіки криються також у джерелах приватних фінансів та іноземних коштів.

Таким чином, з метою переходу від ситуативного формування чинників і умов до обґрунтованої інноваційної моделі розвитку з боку держави та суб'єктів господарювання слід зробити наступне:

- забезпечити інноваційне спрямування інвестиційних процесів шляхом створення відповідних стимулів та інфраструктури;

- створити механізми розширення довгострокового інвестиційного кредитування;

- забезпечити дієву політику легалізації "тіньових" доходів населення та конверсії некримінальних "тіньових" капіталів;

- впровадити механізми спрямування доходів експортних галузей на потреби інвестування української економіки;

- відновити політику НБУ щодо довгострокового пільгового рефінансування комерційних банків під кредитування інноваційних проектів;

- створити інститут Державного банку реконструкції і розвитку з метою цільового кредитування інвестиційних проектів інноваційного спрямування на пільгових умовах і з використанням іпотеки;

- поступово вивести витрати підприємств на інвестиції в основні фонди з-під оподаткування податків на прибуток, запровадити пільгове оподаткування пріоритетних видів інноваційної діяльності згідно Закону "Про інноваційну діяльність";

- активізувати зрушення в інституційній сфері, спрямованих на створення інноваційної інфраструктури, особливо венчурного підприємництва;

- перейти від визначення пріоритетних напрямів науково-технічної діяльності за технологічними ознаками, до більш гнучкої системи встановлення критеріїв відбору технології та інноваційних проектів за їхніми функціональними ознаками;

- розробити, прийняти і упровадити національну стратегію розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Література

1. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки. – Послання Президента України до Верховної Ради України. – К.: Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України, 2002. – 72 с.

2. Глазьев С.Ю. Теория долгосрочного технико-экономического развития. – М.: ВладДар, 1993. – 310 с.

3. Курнышева Й. Условия инновационного развития // Вопросы экономики. – 2001. – №7. – С. 12–18.

4. Нагдалян Э. Инновационная экономика как основа экономического прорыва. – <http://www.express.am>.

5. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. акад. НАН України В.М.Гейця. – К.: Фенікс, 2003. – 1008 с.

6. Роль держави в довгостроковому економічному зростанні. – К.: Ін-т екон. прогноз., Х.: Форт, 2003. – 424 с.

7. Інноваційна стратегія українських реформ / Гальчинський А.С., Геєць В.М., Кинах А.К., Семиноженко В.П. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.

8. Александрова В.П., Бажал Ю.М. Економічні проблеми державного програмування науково-технічного розвитку // Економіка України. – 1999. – №10. – С. 29–37.

9. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. – Л.: Вид-во ЛНУ ім. І.Франка, 2001. – 606 с.

10. Онишко С.В. Економічне стимулювання інноваційного розвитку //

Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. акад. НАН України В.М.Гейця. – К.: Фенікс, 2003. – 1008 с.

11. Шкворець Ю.Ф. Програмно-цільове управління реалізацією пріоритетних напрямів соціально-економічного та науково-технічного розвитку // Економіка України. – 2001. – С. 33–39.

12. Соціально-економічне становище України за 2003 рік // Економіст. – 2004. – №1. – С. 6–11.

13. Статистичний щорічник України за 2001 рік. – К.: Техніка, 2002. – 641 с.

14. Поручник А.Н., Антонюк Л.Л. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні: Монографія. – К.: КНЕУ, 2000. – 172 с.

Статья поступила в редакцию 07.05.2004

С.Н. КРАПИВНИЦКАЯ, к.э.н., доцент,

О.В. ПАШИНСКАЯ,

Донецкий национальный технический университет

К ВОПРОСУ О РАЗРАБОТКЕ ИННОВАЦИОННОЙ СТРАТЕГИИ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ

В настоящее время иностранные инвесторы проявляют интерес к металлургическим предприятиям Украины. Основой их дальнейшего развития является наличие больших залежей природного сырья. Кроме того, сравнительно несложное экологическое законодательство дает дополнительные преимущества в области инвестиций в добычу полезных ископаемых и их первичную обработку. Наконец, украинская рабочая сила гораздо дешевле аналогичной западной. То есть, присутствуют вполне объективные преимущества для иностранного инвестора, которые наряду с дальнейшей стабилизацией экономики

страны будут постоянно способствовать притоку иностранных инвестиций в металлургическую отрасль.

Однако столь желательный, на первый взгляд, рост иностранных инвестиций породит, со временем, свои проблемы. Первой из них становится передача все большего количества стратегически важных предприятий в руки иностранного капитала. Сама по себе их зависимость от решений субъектов иностранного подданства дестабилизирует экономику Украины, так как упомянутые предприятия все равно